

Inwonerspanel GGD Zuid-Holland Zuid

Impact coronavirus peiling 3 (periode 12 t/m 24 januari)

Resultaten panelonderzoek januari 2020

Sinds maart 2020 houdt de GGD Zuid-Holland Zuid (ZHZ) peilingen onder inwoners om de impact van het coronavirus op het dagelijks leven van de inwoners van de regio Zuid-Holland Zuid te onderzoeken. De eerste peiling is gehouden van 27 maart tot en met 6 april 2020, de tweede peiling van 10 tot en met 17 juni 2020 en de derde van 12 tot en met 24 januari 2021. De maatregelen die ten tijde van het onderzoek van kracht waren zijn weergegeven in Figuur 1. In deze factsheet vindt u de resultaten van de derde peiling.

Tabel 1 – Maatregelen van de Rijksoverheid die in de periode van het onderzoek (12 t/m 24 januari) van kracht waren.

Scholen, universiteiten en kinderdagverblijven zijn gesloten

Openbare gelegenheden, horeca, niet-essentiële winkels en locaties van contactberoepen zijn gesloten

Advies om zo veel mogelijk thuis te werken

Vanaf 23 januari avondklok tussen 21:00 en 04:30

Maximaal 1 persoon van 13 jaar of ouder op bezoek

Op 12 januari 2021 hebben 5.924 panelleden van het inwonerspanel van de GGD ZHZ per mail een online vragenlijst ontvangen. In totaal hebben 2601 (44%) panelleden de vragenlijst ingevuld. Van de respondenten die deel hebben genomen aan de derde peiling, heeft 27% meegedaan aan de tweede peiling in juni 2020 en 33% aan de eerste peiling in maart 2020. Omdat een minderheid van de respondenten uit de derde peiling heeft deelgenomen aan de eerste twee peilingen, spreken we in deze factsheet over verschillen tussen de peilingen i.p.v. veranderingen. Bij variabelen waar grote verschillen geobserveerd zijn is getest of de percentages significant zijn veranderd t.o.v. juni 2020 bij respondenten die hebben deelgenomen aan beide peilingen.

De resultaten van deze peiling geven inzicht in de impact van het coronavirus op het dagelijks leven van inwoners in de regio Zuid-Holland Zuid. Omdat een selectie van de vragen uit de eerste en tweede peiling zijn herhaald, kunnen resultaten tussen de drie onderzoeken worden vergeleken en eventuele veranderingen in kaart worden gebracht. Naast dit regionale onderzoek doet de GGD ZHZ, samen met andere GGD'en, ook mee aan het landelijke vragenlijstonderzoek over het coronavirus in opdracht van het RIVM en GGD GHOR Nederland. De resultaten van het landelijke vragenlijstonderzoek zijn te vinden op <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/maatregelen-welbevinden>

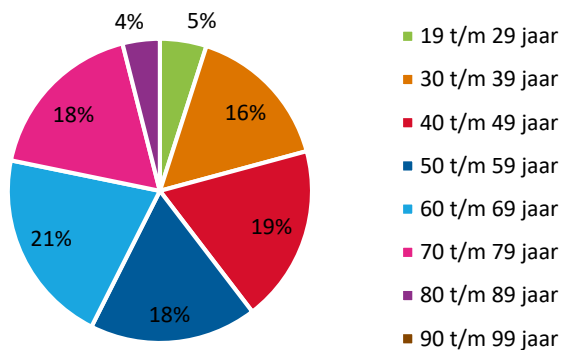
Kernboodschap

- Driekwart van de respondenten (77%) is bereid zich te laten vaccineren tegen het coronavirus. Daarmee is het percentage respondenten dat zich zou willen laten vaccineren hoger t.o.v. juni 2020 (van 56% naar 77%).
- Een minderheid van de respondenten met klachten is bereid zich te laten testen op het coronavirus (39%).
- Ruim de helft van de respondenten maakt zich zorgen over de maatschappelijke gevolgen van de coronacrisis, zoals de gevolgen voor de economie, het vereenzamen van risicogroepen en het oplopen van een school- of studieachterstand bij kinderen.
- Net als in juni ervaart één op de tien respondenten onvoldoende regie over het leven.
- Ten slotte heeft de helft van de respondenten ook positieve neveneffecten ervaren van de coronacrisis, zoals een gezondere leefstijl, het meer tijd met elkaar doorbrengen, een legere agenda en het vaker thuiswerken.

Achtergrondkenmerken respondenten

Geslacht en leeftijd

Meer vrouwen (58%) dan mannen (42%) hebben de vragenlijst ingevuld. Gemiddeld zijn de respondenten in dit onderzoek 55 jaar (jongste: 18 jaar, oudste: 96 jaar), zie Figuur 1.

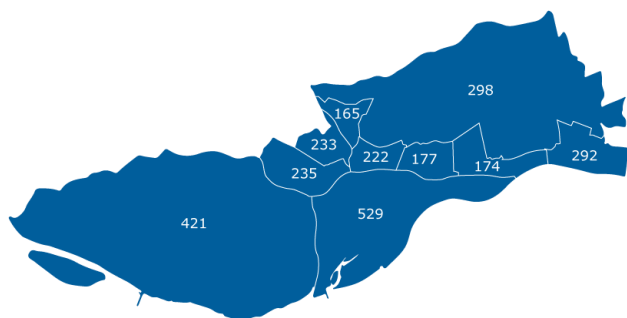
Figuur 1 - Leeftijdsverdeling van de respondenten.

Opleidingsniveau en werksituatie

Het opleidingsniveau van de respondenten is hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland Zuid: 43% van de respondenten is hoog opgeleid, 35% middelbaar opgeleid en 22% laag opgeleid. In Zuid-Holland Zuid is dat respectievelijk 29%, 38% en 33% (Gezondheidsmonitor Volwassenen & Ouderen 2016, GGD ZHZ).

Verdeling respondenten over de regio

De respondenten van de GGD ZHZ komen uit de gehele regio Zuid-Holland Zuid. Figuur 2 geeft het aantal respondenten van dit onderzoek per gemeente weer.

Figuur 2 - Aantal respondenten per gemeente.

Resultaten van het onderzoek

Driekwart van respondenten zich bereid te laten vaccineren

Driekwart van de respondenten (77%) is bereid zich te laten vaccineren tegen het coronavirus. Daarmee is het percentage respondenten dat zich zou willen laten vaccineren gestegen t.o.v. juni 2020 (van 56% naar 77%). Respondenten noemen het beschermen van henzelf en anderen als belangrijkste reden voor een vaccinatie, maar ook het terugkrijgen van de vrijheid wordt genoemd. Zeven procent zegt zich niet te laten vaccineren en 17% heeft dit nog niet besloten. Veelgenoemde redenen voor het niet vaccineren zijn: twijfels over de veiligheid, werkzaamheid, bijwerkingen en de langetermijneffecten van het vaccin.

Berichtgeving rondom het coronavaccin

Iets meer dan de helft van de respondenten (56%) vindt de berichtgeving over het coronavaccin (heel) betrouwbaar. Deze groep respondenten geeft aan vertrouwen te hebben in de deskundigen. Eén op de tien respondenten vindt de berichtgeving (helemaal) niet betrouwbaar. Deze respondenten vinden de berichtgeving te eenzijdig. Tegengeluiden zoals eventuele bijwerkingen, langetermijneffecten en risico's worden volgens deze groep respondenten onvoldoende belicht. Ook benoemen zij hierbij de wisselende en tegenstrijdige berichtgeving en wisselende besluitvorming rondom het vaccin:

"De overheid wil zoveel mogelijk dat mensen zich inenten en heb daardoor het gevoel dat er niet altijd even open gecommuniceerd wordt om mensen niet af te schrikken"

"Er komen vrij weinig kritische geluiden vanuit de 'normale' nieuwsmedia. Het vaccin is tamelijk snel ontwikkeld waardoor o.a. langetermijneffecten niet/nauwelijks bekend (kunnen) zijn. Wanneer er iemand kritiek heeft, wordt deze persoon gelijk als complotdenker weggezet terwijl het vaak hele normale vragen zijn."

"De doelgroepen worden constant gewijzigd. Er ligt veel opgeslagen in koelingen terwijl iedereen het hoort te krijgen. Ik vertrouw er niet op dat er voldoende is ingekocht. In andere landen zijn al miljoenen mensen ingeënt, terwijl

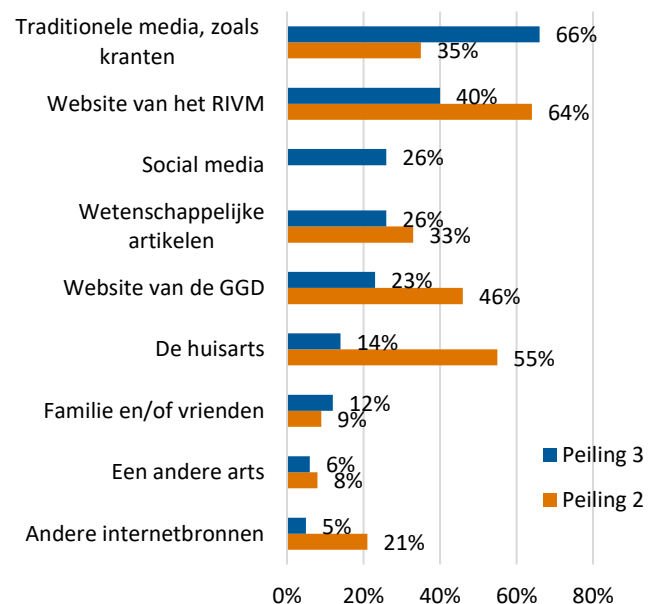
in het in Nederland gaat om een handjevol mensen."

"Welke bron moet ik geloven? Er zijn zoveel tegenstrijdige berichten over het vaccin dat ik niet meer weet welke ik moet geloven."

Respondenten hebben vooral behoefte aan een totaalbeeld waarin meerdere standpunten en perspectieven worden belicht. Ook hebben respondenten behoefte aan informatie over:

- Het tijdsplan en wanneer welke doelgroepen aan de beurt zijn;
- Hoe lang het vaccin beschermt tegen het virus;
- De verschillen tussen de vaccins en welk vaccin voor welke doelgroep het beste werkt;
- De eventuele risico's, bijwerkingen en langetermijneffecten van het vaccin;
- Het aantal gevaccineerden en hoeveel vaccins er beschikbaar zijn;
- Of het virus na vaccinatie nog overgedragen kan worden;
- In hoeverre het vaccin ook beschermt tegen mutaties van het virus.

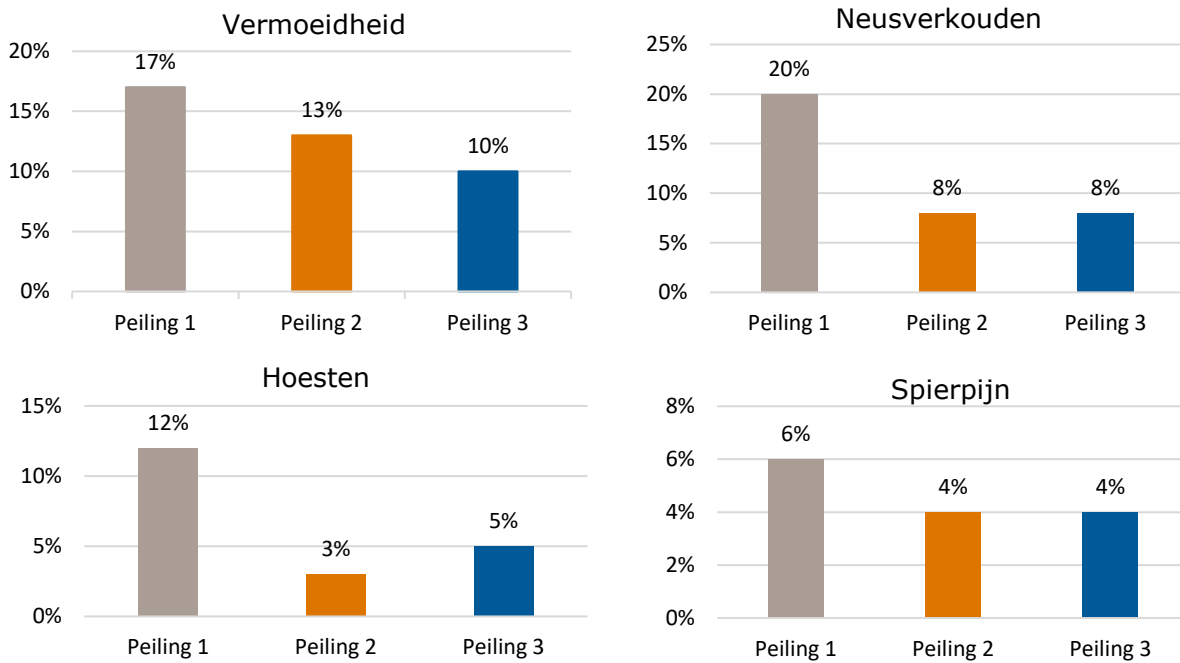
Voor informatie over een vaccin tegen het coronavirus zouden de meeste respondenten traditionele media (66%) en de website van het RIVM (40%) raadplegen, zie Figuur 3. Zes procent van de respondenten zou helemaal niet op zoek gaan naar informatie omtrent een vaccin tegen het coronavirus.

Figuur 3 – Percentage respondenten dat de bovenstaande informatiebronnen zou raadplegen om informatie in te winnen over een vaccinatie tegen het coronavirus (peiling 2: 10-17 juni 2020, peiling 3: 12-24 januari 2021).

Minderheid respondenten met klachten bereid zich te laten testen

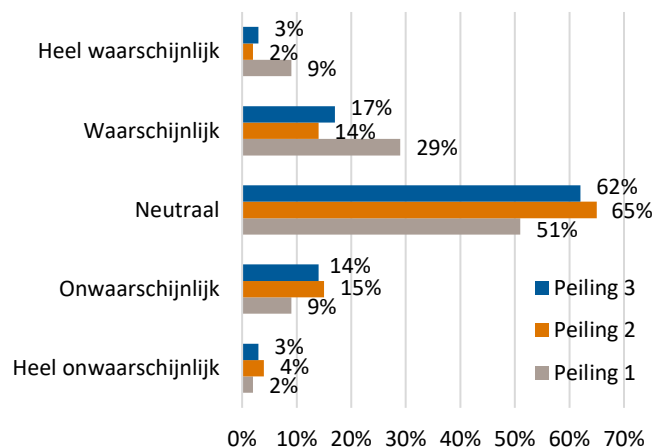
Verschillende klachten zijn gerelateerd aan een besmetting met het coronavirus. Aan respondenten is gevraagd welk van deze klachten zij momenteel ervaren, zie Figuur 4. Overige klachten komen op alle meetmomenten bij minder dan 10% van de respondenten voor. Eén op de vijf respondenten ervaart klachten. Van de respondenten met gezondheidsklachten heeft een minderheid (39%) zich laten testen. Dit percentage is echter wel gestegen t.o.v. juni (van 8% naar 39%). Van de respondenten die niet zijn getest naar aanleiding van hun gezondheidsklachten zou ruim driekwart (79%) niet getest willen worden. Dit komt overeen met wat in juni gevonden is. Aan respondenten die niet getest willen worden is gevraagd naar hun beweegredenen. Zo geeft een groot deel van de respondenten aan dat de gezondheidsklachten te wijten zijn aan een andere aandoening, zoals een chronische verkoudheid, hooikoorts, astma, COPD of medicijngebruik. Andere veelgehoorde redenen zijn: de klachten zijn te mild, er zijn te weinig klachten, ik denk niet dat ik het coronavirus heb maar een neusverkoudheid.

Figuur 4 – Percentage respondentent dat de bovenstaande klachten ervaart (peiling 1: 27 maart-6 april 2020, peiling 2: 10-17 juni 2020, peiling 3: 12-24 januari 2021).

Besmetting met het coronavirus

Vijf procent van de respondenten geeft aan het virus (gehad) te hebben, wat is bevestigd met een test. Acht procent van de respondenten denkt het virus te hebben gehad, terwijl dit niet bevestigd is met een test. Eén op de vijf respondenten acht het (heel) waarschijnlijk in de komende twaalf maanden besmet te worden met het coronavirus, zie Figuur 5.

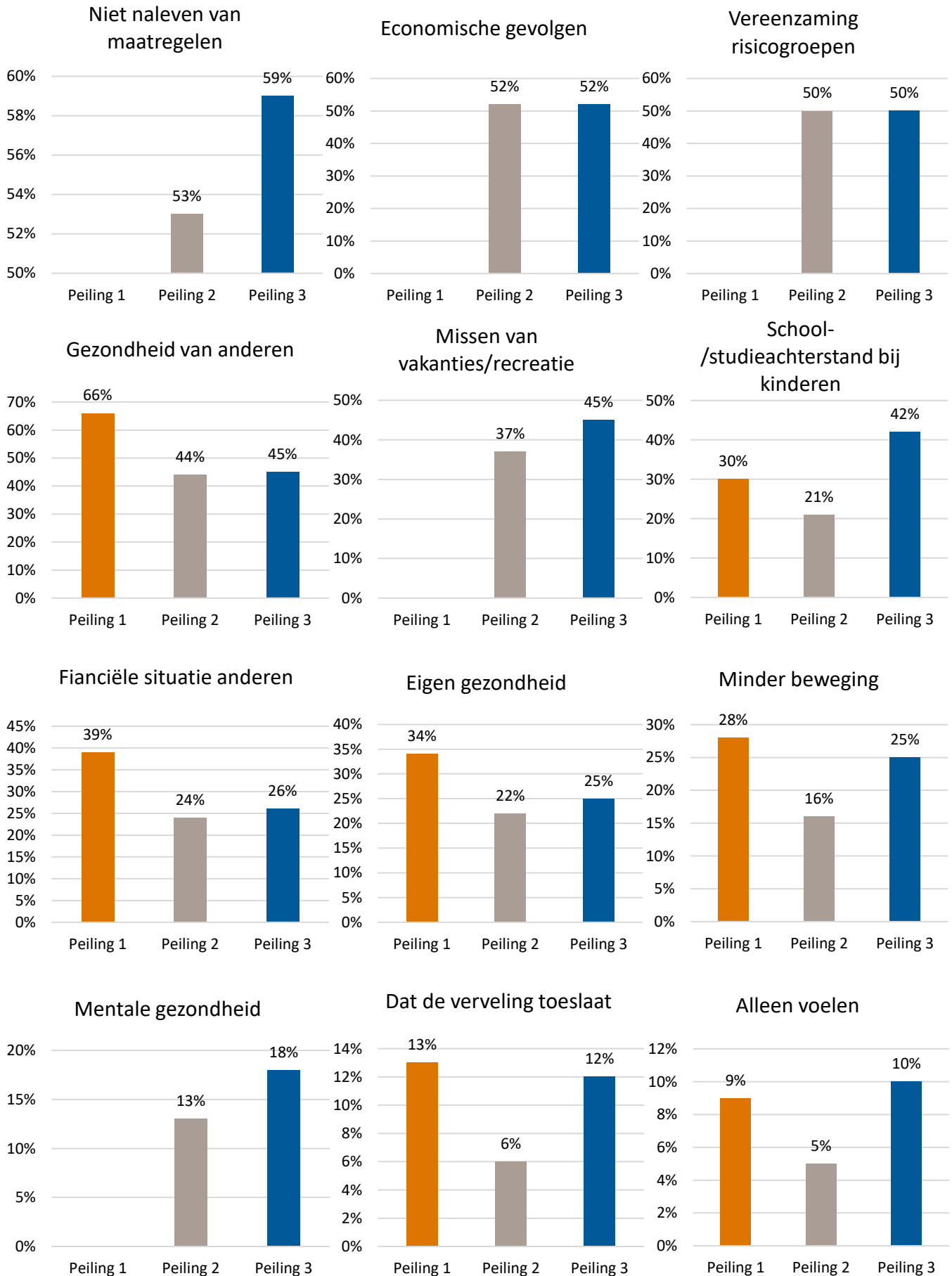

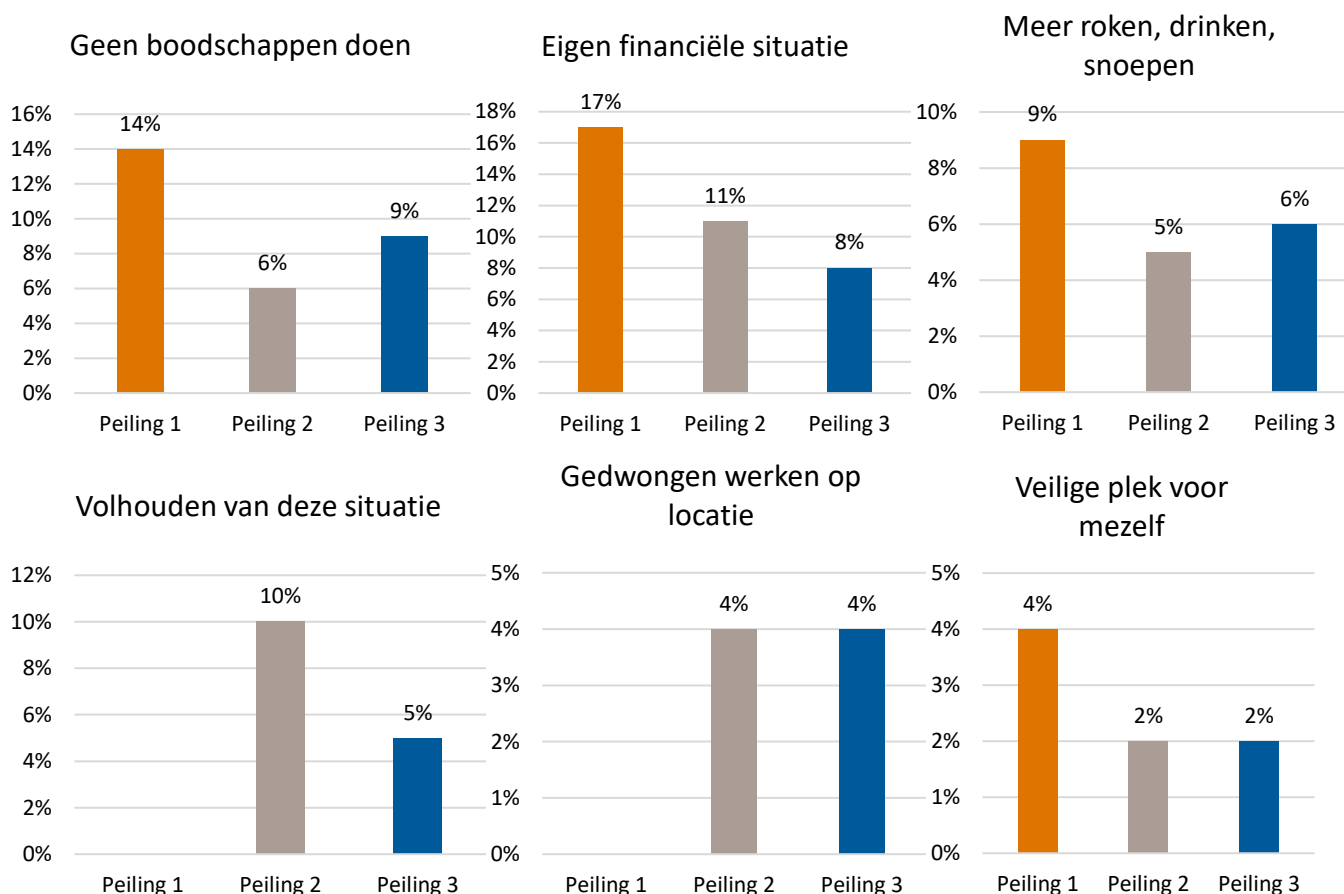
Figuur 5 – Percentage respondentent dat verwacht in de komende twaalf maanden ziek te worden door het coronavirus (peiling 1: 27 maart-6 april 2020, peiling 2: 10-17 juni 2020, peiling 3: 12-24 januari 2021).

Angst en bezorgdheid

De zorgen die in juni 2020 aanwezig waren lijken in januari 2021 ook aanwezig te zijn, zie Figuur 6. Ruim de helft van de respondenten (59%) maakt zich zorgen dat anderen zich niet aan de maatregelen houden. Ook is de helft bezorgd over de impact die het coronavirus zal hebben op de welvaart en economie (52%) en dat risicogroepen gaan vereenzamen, zoals ouderen en mensen met een beperking (50%). Wel maken in januari 2021 meer respondenten zich zorgen dat kinderen een school- of studieachterstand oplopen t.o.v. juni 2020 (van 21% naar 42%). Ook maken t.o.v. juni meer respondenten zich zorgen dat ze minder kunnen bewegen, zelf minder gezond worden, de mentale gezondheid achteruit gaat, zich alleen gaan voelen, zich gaan vervelen, ontspannende activiteiten en vakanties gaan missen en de maatregelen niet vol kunnen houden.

Waar maken inwoners zich zorgen over?

Figuur 6 – Percentage respondenten dat zich zorgen maakt over bovenstaande gevolgen van het coronavirus (peiling 1: 27 maart-6 april 2020, peiling 2: 10-17 juni 2020, peiling 3: 12-24 januari 2021).

Ervaren regie over het leven

Bij positieve gezondheid staan niet ziekten of beperkingen centraal, maar het vermogen en de veerkracht van mensen om hiermee om te gaan. Het werken aan een positieve gezondheid betekent het om kunnen gaan met levensuitdagingen en ingrijpende gebeurtenissen in het leven en daar eigen regie over te voeren. Het coronavirus is een voorbeeld van zo'n uitdaging die potentieel veel impact op het leven heeft.

Aan respondenten is daarom gevraagd in hoeverre zij regie over hun leven ervaren, terugblikkend op de afgelopen maand. Respondenten beoordeelden in hoeverre een zestal stellingen op hen van toepassing waren, zoals de stelling 'Ik heb weinig controle over de dingen die me overkomen.' Uit het onderzoek blijkt dat 12% van de respondenten onvoldoende regie over het eigen leven ervaart, 80% ervaart dit matig en 8% ervaart veel regie over het leven. Dit komt overeen met wat in juni 2020 is gevonden.

Positieve neveneffecten van de coronacrisis

Respondenten zijn gevraagd of de coronacrisis voor hen ook positieve gevolgen heeft gehad. Bijna de helft van de respondenten (49%) heeft aangegeven dat dit het geval is. Voor ruim een derde van de respondenten (37%) heeft de coronacrisis gewoonten veranderd die ze van plan zijn vast te houden na de crisis. Respondenten noemen met name de volgende voordelen/gewoonten:

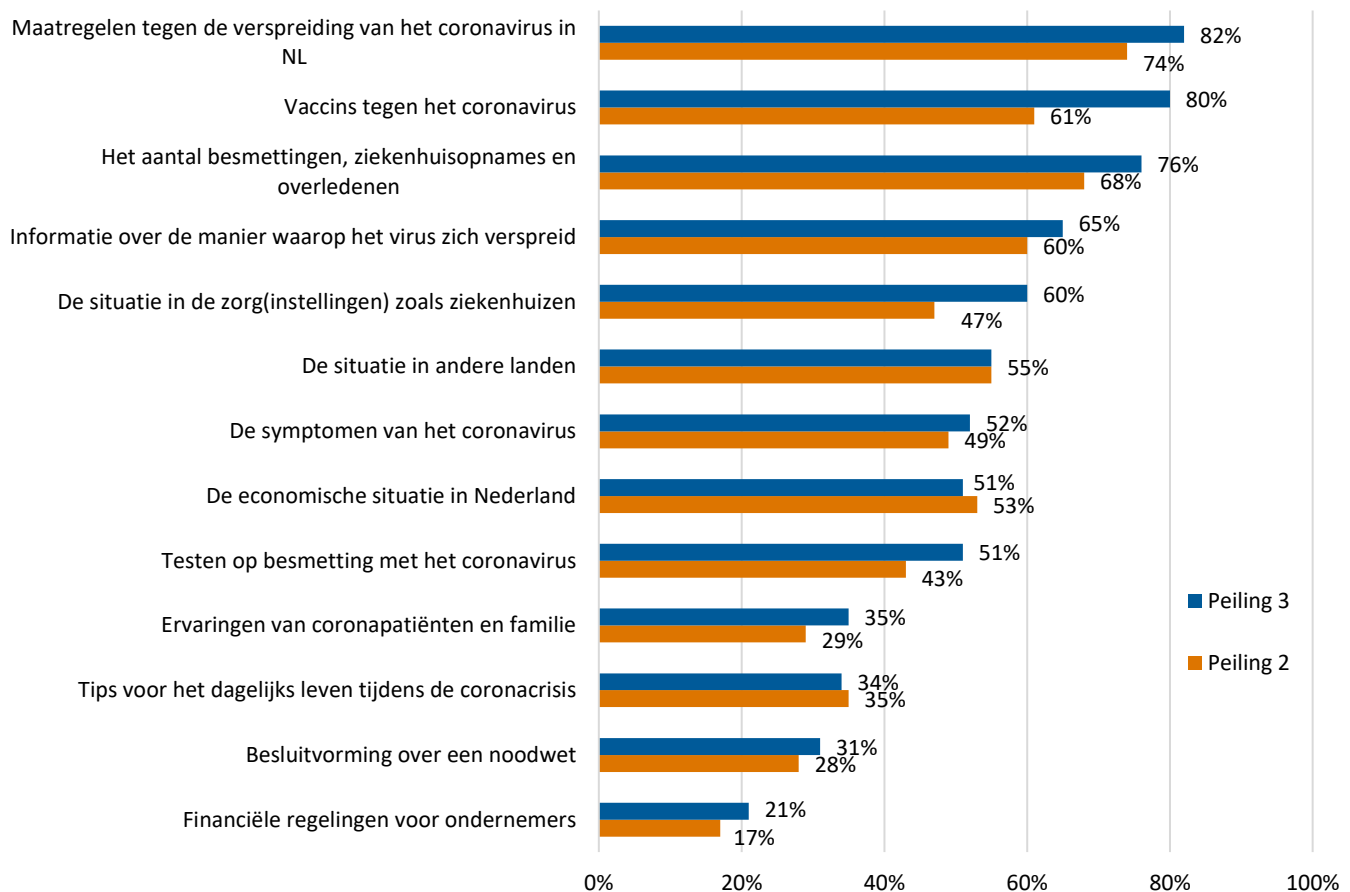
- Het regelmatig thuiswerken en minder of geen reistijd;
- Gezonder eten en meer en vaker bewegen, zoals dagelijks een wandeling;
- Hygiënemaatregelen, zoals handen wassen, afstand bewaren, geen handen schudden en geen drie zoenen bij felicitaties;
- Meer tijd voor elkaar, 'de kleine dingen waarderen', meer rust en een legere agenda;
- Het besparen van geld;
- Minder vaak of online boodschappen doen.

Berichtgeving rondom het coronavirus

Vier op de vijf respondenten (82%) volgt de berichtgeving over het coronavirus om informatie te verkrijgen over maatregelen tegen de verspreiding van het virus, zie Figuur 7. Ook nieuws rondom het coronavaccin (80%), het aantal besmettingen, ziekenhuisopnames en overledenen (76%) en informatie over de

manier waarop het virus zich verspreid (65%) worden door een meerderheid gevolgd. In mindere mate wordt de berichtgeving rondom financiële regelingen voor ondernemers (21%) en besluitvorming over een noodwet (31%) gevolgd. Slechts 2% volgt de berichtgeving rondom het coronavirus niet.

Welk type berichtgeving volgen inwoners?

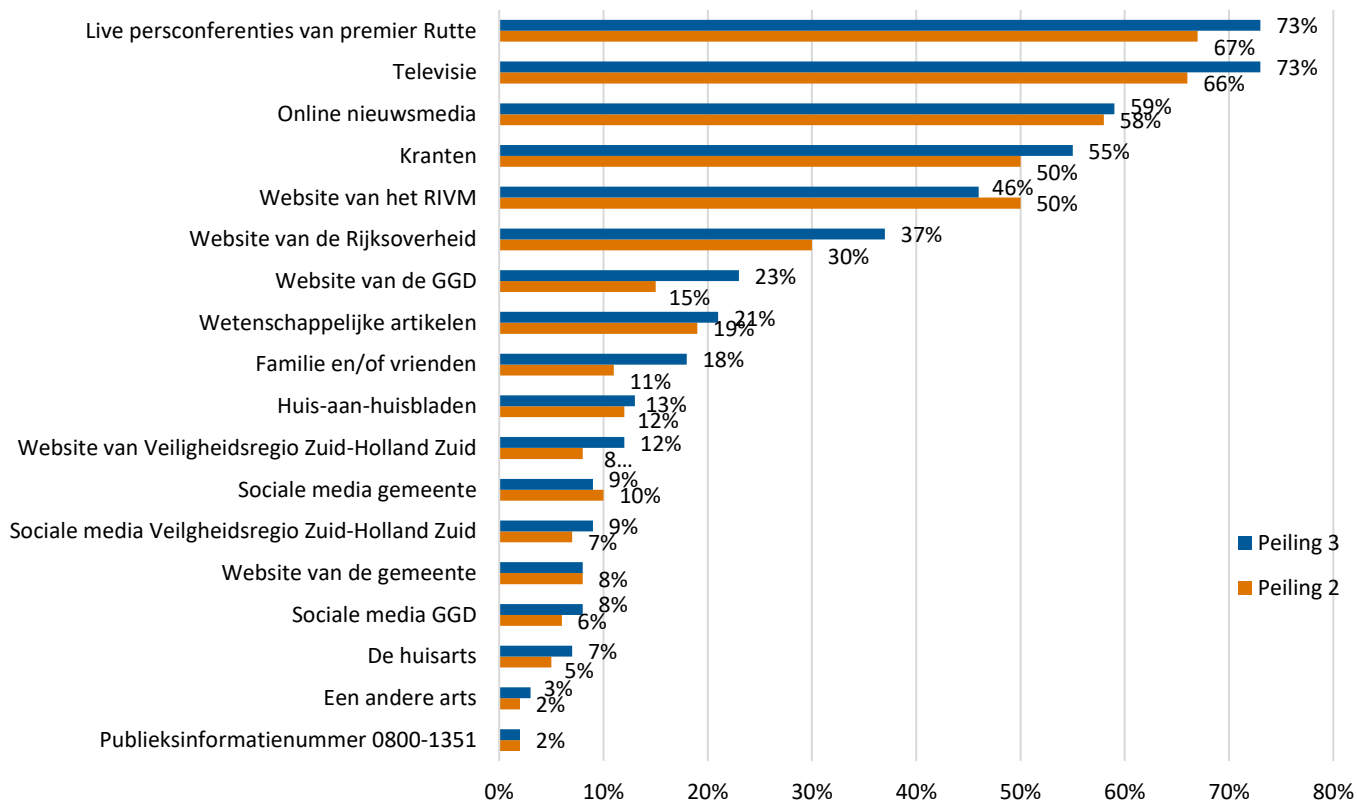
Figuur 7 – Percentage respondenten dat de bovenstaande onderwerpen in de berichtgeving over het coronavirus volgt (peiling 2: 10-17 juni 2020, peiling 3: 12-24 januari 2021).

Informatiebronnen voor informatie over het coronavirus

Driekwart van de respondenten (73%) volgt het nieuws over het coronavirus op de televisie en via de live persconferenties van premier Rutte,

zie Figuur 8. Ook online nieuwsmedia (59%) en kranten (55%) worden door ruim de helft van de respondenten geraadpleegd. In mindere mate worden (huis)artsen (3-7%) en het publieksinformatienummer (2%) geraadpleegd.

Welke bronnen van informatie gebruiken inwoners?

Figuur 8 – Percentage respondenten dat de bovenstaande informatiebronnen raadpleegt om informatie te krijgen over het coronavirus (peiling 2: 10-17 juni 2020, peiling 3: 12-24 januari 2021).

Beoordeling van de berichtgeving over het coronavirus

Ruim drie op de vijf de respondenten (64%) ervaren de berichtgeving over het coronavirus als (heel) duidelijk. Dit komt overeen met wat in juni 2020 is gevonden. Echter, respondenten ervaren net als in juni ook dat deskundigen, instanties en nieuwsbronnen elkaar te vaak tegenspreken. Ook het korte tijdsbestek waarbinnen de regelgeving en besluitvorming steeds wijzigen zou verwarring scheppen. Daarnaast geven respondenten aan dat maatregelen en regels tegenstrijdig aanvoelen:

"Er is heel veel tegenstrijdig nieuws. Er wordt heel veel fake news verspreid en mensen worden daardoor heel makkelijk beïnvloed."

"De onduidelijkheid bestaat doordat je niet weet welke informatie juist is en welke bronnen betrouwbaar zijn."

"Berichten spreken elkaar soms tegen. Berichten over maatregelen zijn niet altijd eenduidig."

"Allerlei tegenstrijdige maatregelen: mondkapjes zijn onzin en heb je niets aan; mondkapjes verplicht, niet op afstand in een restaurant of winkel; wel hutje mutje in een propvol vliegtuig, zo snel mogelijk vaccineren; een weekje wachten maakt niet uit."

Net als in juni 2020 noemen respondenten als verbeterpunt een meer eenduidige communicatie, waarbij alle betrokken partijen dezelfde informatie, richtlijnen en adviezen delen. Het beperken van het aantal deskundigen en informatiebronnen en het toelichten waarom specifieke regels en richtlijnen voor bepaalde situaties gelden zou de berichtgeving volgens respondenten ook kunnen verduidelijken.

Van de respondenten vindt 62% de berichtgeving (heel) betrouwbaar (t.o.v. 59% in juni). Net als in juni vindt een minderheid van de respondenten de berichtgeving (heel) volledig (44%). Respondenten benoemen hierbij de tegenstrijdige berichtgeving, regels en richtlijnen. Daarnaast spreken respondenten over een eenzijdige berichtgeving vanuit de media en een beperkte belichting van meerdere

perspectieven, zoals bij de berichtgeving over het vaccin.

"Ene medium zegt iets anders dan het andere medium. Iedereen onderlegt zijn eigen standpunten en komt met onderzoeken, waardoor ik als lezer niet altijd weet wat wel en niet betrouwbaar is."

"Misschien is de berichtgeving wel betrouwbaar, maar is alles onduidelijk omdat de regels (m.n. de prikvolgorde) voortdurend veranderen."

Ruim driekwart van de respondenten (78%) geeft aan voldoende informatie te krijgen over het coronavirus. Eén op de vijf respondenten (22%) heeft behoefte aan meer informatie omtrent het coronavirus. Respondenten hebben vooral meer behoefte aan informatie over:

- Mutaties van het virus;
- De besmettelijkheid en manieren van verspreiding van het virus.

Over het panelonderzoek

Wat gebeurt er met de resultaten van dit onderzoek?

De DG&J gaat samen met relevante partners werken aan het verbeteren van de informatievoorziening. Daarnaast onderzoekt de DG&J of het coronavirus, net als sommige andere levensingrijpende gebeurtenissen, invloed heeft op het gevoel van regie over het leven. Er zal worden bekeken hoe dit gevoel van controle over het leven zich ontwikkelt gedurende de tijd.

Deze factsheet wordt gepubliceerd op de website: www.hoegezondiszhz.nl

Panel geen afspiegeling van de regio

Het panel is geen perfecte afspiegeling van de bevolking van Zuid-Holland Zuid. Het panel bevat relatief meer vrouwen en is hoger dan gemiddeld opgeleid. De resultaten van dit onderzoek zijn daardoor niet één op één te vertalen naar de gemiddelde inwoner van regio ZHZ, maar geven wel een goede indicatie.

Vragen?

Heeft u naar aanleiding van het lezen van deze factsheet vragen over het onderzoek, dan kunt u mailen naar: inwonerspanel@ggdzhz.nl

